



# Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS  
JULIANE KOKOTT IŠVADA,  
pateikta 2023 m. liepos 13 d.<sup>1</sup>

**Byla C-255/21**

**Reti Televisive Italiane SpA (RTI)**

**prieš**

**Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni,**

**dalyvaujant:**

**Elemedia SpA,**

**Radio Dimensione Suono SpA,**

**RTL 102, 5 Hit Radio s.r.l.**

(*Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos – Direktyva 2010/13/ES – Televizijos reklama – 23 straipsnis – Televizijos reklamai skirtu laiko apribojimais – Išimtis paties transliuotojo pranešimams apie savo programas – Tai pačiai transliuotojų grupei priklausančios radijo stoties reklama“

## I. Įžanga

1. Ar tai pačiai transliuotojų grupei priklausančios radijo stoties reklama gali būti „paties transliuotojo pranešimas apie savo programas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2010/13/ES dėl audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų<sup>2</sup> 23 straipsnio 2 dalį, ir ar jos galima neįskaityti į maksimalų pagal šią direktyvą leidžiamą televizijos reklamos transliavimo laiką? Iš esmės tai yra klausimas, į kurį turi atsakyti Teisingumo Teismas, nagrinėdamas šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

<sup>1</sup> Originalo kalba: vokiečių.

<sup>2</sup> 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) (kodifikuota redakcija) (OL L 95, 2010, p. 1).

## II. Teisinis pagrindas

### A. Sąjungos teisė

2. Sąjungos teisės pagrindas šioje byloje yra Direktyvos 2010/13 pirminė redakcija (toliau – ankstesnės redakcijos Direktyva 2010/13) (1). Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia dėl Direktyvos (ES) 2018/1808, kuria, atsižvelgiant į kintančias rinkos realijas, iš dalies pakeista Direktyva 2010/13<sup>3</sup>, reikšmės nagrinėjamai bylai, nors šia direktyva padaryti Direktyvos 2010/13 pakeitimai pagrindinėje byloje netaikytini (2).

#### 1. Direktyva 2010/13

3. Ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 5, 21–23, 25, 41, 83, 87, 96 ir 97 konstatuojamosiose dalyse, be kita ko, nustatyta:

„(5) Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos yra ir kultūrinės, ir ekonominės paslaugos. Vis didėjanti šių paslaugų svarba visuomenei, demokratijai – visų pirma užtikrinant informacijos laisvę, nuomonių įvairovę, žiniasklaidos pliuralizmą, – švietimui ir kultūrai yra priežastis šioms paslaugoms taikyti specialias taisykles.

<...>

(21) Šioje direktyvoje audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų sąvokos apibrėžtis turėtų apimti tik tas audiovizualinės žiniasklaidos paslaugas[,] <...> kurios yra <...> Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo apibrėžto[s] paslaugo[s] ir todėl turėtų apimti visų formų ekonominę veiklą, įskaitant viešųjų paslaugų įmones <...>

(22) Šioje direktyvoje audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų sąvokos apibrėžtis turėtų apimti masinio informavimo priemones, skirtas plačiosios visuomenės informavimui, pramogoms ir švietimui, bei komercinius audiovizualinius pranešimus <...> Ta sąvokos apibrėžtis taip pat neturėtų apimti jokių paslaugų, kurių pagrindinis tikslas nėra teikti programas, t. y. kuriose bet koks audiovizualinis turinys yra tik šalutinis, o ne pagrindinis tikslas teikiant paslaugą. Pavyzdžiui, tai gali būti tinklavietės, turinčios audiovizualinių elementų, kurių funkcija – tik pagalbinė, pavyzdžiui, animacinių grafikos elementų, trumpų reklaminių skelbimų ar informacijos, susijusios su produktu ar kitokia nei audiovizualine paslauga. <...>

(23) Šioje direktyvoje sąvoka „audiovizualinis“ turėtų reikšti vaizdus, perteikiančius judesį, lydimą arba nelydimą garso, taigi įskaitant begarsius filmus, tačiau neįskaitant garso perdavimo ar radijo paslaugų. <...>

<...>

(25) Žiniasklaidos paslaugų teikėjo vaidmeniui ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugoms apibrėžti labai svarbi redakcinės atsakomybės koncepcija. <...>

<...>

<sup>3</sup> 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1808, kuria, atsižvelgiant į kintančias rinkos realijas, iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) (OL L 303, 2018, p. 69).

(41) Valstybėms narėms turėtų būti suteikta teisė jų jurisdikcijai priklausantiems žiniasklaidos paslaugų teikėjams taikyti išsamesnes ar griežtesnes taisykles šia direktyva koordinuojamose srityse, užtikrinant, kad tos taisyklės atitiktų bendruosius Sąjungos teisės principus. <...>

<...>

(83) Siekiant užtikrinti visišką ir tinkamą vartotojų – televizijos žiūrovų interesų apsaugą labai svarbu, kad reklamą televizijoje reglamentuotų tam tikros minimalios taisyklės bei standartai ir kad valstybės narės turėtų teisę nustatyti išsamesnes ar griežtesnes taisykles, o kai kuriais atvejais – jų jurisdikcijai priklausantiems televizijos transliuotojams nustatyti skirtingas sąlygas.

<...>

(87) Turėtų būti nustatytas 20 % televizijos reklamos intarpams ir teleparduotuvių intarpams per valandą skirtas laiko apribojimas, taikomas ir geriausiajam transliavimo laikui. Televizijos reklamos intarpo koncepciją reikėtų suprasti kaip televizijos reklamą, kaip apibrėžta 1 straipsnio 1 dalies i punkte, kurios trukmė ne ilgesnė kaip 12 minučių.

<...>

(96) Reikia aiškiai pasakyti, jog savireklamos veikla yra ypatinga reklamos forma, kai transliuotojas reklamuoja savo gaminius, paslaugas, programas ar kanalus. Visų pirma anonsai, susidedantys iš programų ištraukų, turėtų būti laikomi atskiromis programomis.

(97) Kasdienių programų perdavimo laikas, skirtas transliuotojo pranešimams apie savo programas ir su jais tiesiogiai susijusiems papildomiems produktams arba pranešimams apie visuomenei skirtas paslaugas, ir kreipimaisi dėl labdaros, kurie yra transliuojami nemokamai, neturėtų būti įskaitomi į maksimalų dienos ar valandų transliavimo laiką, kurį galima skirti reklamai ir teleparduotuvėms.“

4. Ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnyje pateiktos sąvokų apibrėžtys, o jo 1 dalyje, be kita ko, nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

a) „audiovizualinės žiniasklaidos paslauga“:

i) paslauga, apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 56 ir 57 straipsniuose, už kurią redakcinę atsakomybę prisiima žiniasklaidos paslaugų teikėjas ir kurios pagrindinis tikslas – informavimo, pramogų ar švietimo tikslais teikti programas plačiajai visuomenei <...>;

ii) komercinis audiovizualinis pranešimas;

b) „programa“ – vaizdų, perteikiančių judesį, lydimą arba nelydimą garso, visuma, sudaranti atskirą vienetą žiniasklaidos paslaugų teikėjo nustatytame tvarkaraštyje arba kataloge, kurių forma bei turinys prilygsta televizijos programų formai ir turiniui. Pavyzdžiui, tokios programos apima pilnametražius vaidybinius filmus, sporto renginius, situacijų komedijas, dokumentinius filmus, programas vaikams ir originalius dramos kūrinius;

- c) „redakcinė atsakomybė“ – veiksminga kontrolė tiek atrenkant programas, tiek ir jas išdėstant chronologine tvarka televizijos programų transliavimo atveju, ar pateikiant kataloge užsakomųjų audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimo atveju. Redakcinė atsakomybė nebūtinai reiškia pagal nacionalinę teisę numatomą teisinę atsakomybę už teikiamų paslaugų turinį;
- d) „žiniasklaidos paslaugų teikėjas“ – fizinis ar juridinis asmuo, kuris prisiima redakcinę atsakomybę už audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos turinio parinkimą ir sprendžia, kokia tvarka jis organizuojamas;
- e) „televizijos programų transliavimas“ arba „televizijos programos“ (t. y. linijinė audiovizualinės žiniasklaidos paslauga) – audiovizualinės žiniasklaidos paslauga, kurią teikia žiniasklaidos paslaugų teikėjas, skirta vienu metu žiūrėti programas pagal programų tvarkaraštį;
- f) „transliuotojas“ – televizijos programų žiniasklaidos paslaugų teikėjas;

<...>

- h) „komercinis audiovizualinis pranešimas“ – vaizdai, lydimi arba nelydimi garso, skirti tiesiogiai arba netiesiogiai reklamuoti prekes, paslaugas ar fizinio arba juridinio asmens, vykdančio ekonominę veiklą, įvaizdį. Tokie vaizdai lydi programą arba yra į ją įtraukiami už užmokestį arba kitą panašų atlygį ar savireklamos tikslais. Komercinių audiovizualinių pranešimų formos apima, *inter alia*, televizijos reklamą, rėmimą, teleparduotuves ir prekių rodymą;
- i) „televizijos reklama“ – už mokesčių ar kitą panašų atlygį bet kokia forma transliuojama informacija arba informacija, kurią savireklamos tikslais teikia prekyba, verslu, amatu ar profesine veikla besiverčianti viešoji ar privati įmonė arba fizinis asmuo, siekdami atlygintinai reklamuoti prekių tiekimą ar paslaugų teikimą, įskaitant nekilnojamąjį turtą, teises ir pareigas;

<...>“

5. Ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„1. Valstybės narės turi teisę reikalauti, kad jų jurisdikcijai priklausantys žiniasklaidos paslaugų teikėjai šia direktyva koordinuojamose srityse laikytųsi išsamesnių ar griežtesnių taisyklių su sąlyga, kad tokios taisyklės atitinka Sąjungos teisę.“

6. Ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnyje numatyta:

„1. Televizijos reklamos ir teleparduotuvės intarpams skirtas laikas per vieną astronominę valandą neviršija 20 %.

2. 1 dalis netaikoma paties transliuotojo pranešimams apie savo programas ir pagalbiniais su tomis programomis tiesiogiai susijusiems produktams, rėmimo pranešimams ir prekių rodymui.“

## 2. Direktyva 2018/1808

7. Direktyva 2018/1808 buvo iš dalies pakeistos kai kurios Direktyvos 2010/13 dalys. Šios direktyvos 1, 3 ir 43 konstatuojamosiose dalyse, be kita ko, nustatyta:

„(1) paskutinis esminis Tarybos direktyvos 89/552/EEB, vėliau kodifikuotos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES, pakeitimas buvo padarytas 2007 m. priėmus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2007/65/EB. Nuo to laiko audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų rinka smarkiai ir sparčiai keitėsi dėl nuolatinės televizijos paslaugų ir interneto paslaugų konvergencijos. <...>

<...>

(3) Direktyva 2010/13/ES turėtų būti ir toliau taikoma tik toms paslaugoms, kurių pagrindinė paskirtis yra teikti programas informavimo, pramogų ar švietimo tikslais. Taip pat turėtų būti laikoma, kad pagrindinės paskirties reikalavimas yra įvykdytas, jei paslauga yra nuo paslaugų teikėjo pagrindinės veiklos atsiejamo audiovizualinio turinio ir formos, kaip antai atskiros internetinių laikraščių dalys su audiovizualiniais programomis arba naudotojų sukurtais vaizdo įrašais, kai tokios dalys gali būti laikomos atsiejamomis nuo jų pagrindinės veiklos. Paslauga turėtų būti laikoma tik neatsiejamu pagrindinės veiklos papildymu dėl to, kad yra audiovizualinių paslaugų pasiūlos ir pagrindinės veiklos, kaip antai žinių teikimo rašytine forma, sąsajų. <...>

<...>

(43) transliavimo laikas, skirtas transliuotojo skelbimams apie savo programas ir su tomis programomis tiesiogiai susijusius papildomus produktus arba skelbimams apie viešąsias paslaugas ir kreipimas dėl labdaros, kurie transliuojami nemokamai, išskyrus tokių kreipimųsi transliavimo išlaidas, turėtų būti neįskaitomi į maksimalų transliavimo laiką, kurį galima skirti televizijos reklamai ir teleparduotuvei. Be to, daug transliuotojų priklauso didesnėms transliuotojų grupėms ir ne tik skelbia skelbimus apie savo programas ir su tomis programomis tiesiogiai susijusius papildomus produktus, bet ir skelbimus, susijusius su kitų tai pačiai transliuotojų grupei priklausančių subjektų programomis ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugomis. Transliavimo laikas, skirtas tokiems skelbimams, taip pat neturėtų būti įskaitomas į maksimalų transliavimo laiką, kurį galima skirti televizijos reklamai ir teleparduotuvei.“

8. Direktyvos 2010/13, iš dalies pakeistos Direktyva 2018/1808, 1 straipsnio 1 dalies b punktas išdėstytas taip:

„Šioje direktyvoje vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

<...>

b) programa – judesį perteikiančių vaizdų, lydimų arba nelydimų garso, visuma, sudaranti atskirą vienetą, nepriklausomai nuo jo trukmės, žiniasklaidos paslaugų teikėjo nustatytame tvarkaraštyje arba kataloge, įskaitant pilnametražius vaidybinius filmus, vaizdo klipus, sporto renginius, situacijų komedijas, dokumentinius filmus, vaikams skirtas programas ir originalius dramos kūrinis.“

9. Direktyvos 2010/13 23 straipsnis Direktyva 2018/1808 buvo pakeistas taip:

„1. Televizijos reklamos ir teleparduotuvės intarpams skirtas laikotarpis nuo 6 iki 18 val. turi sudaryti ne daugiau kaip 20 % per tą laikotarpį. Televizijos reklamos ir teleparduotuvės intarpams skirtas laikotarpis nuo 18 iki 24 val. turi sudaryti ne daugiau kaip 20 % per tą laikotarpį.

2. 1 dalis netaikoma:

- a) transliuotojo skelbimams, susijusiems su jo programomis ir papildomais produktais, tiesiogiai susijusiais su tomis programomis, arba transliuotojo skelbimams, susijusiems su kitų tai pačiai transliuotojų grupei priklausančių subjektų programomis ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugomis;
- b) rėmimo skelbimams;
- c) prekių rodymui;
- d) neutraliems kadrams, kurie naudojami tarp redakcinio turinio ir televizijos reklamos ar teleparduotuvės intarpų bei tarp atskirų intarpų.“

### **B. Italijos teisė**

10. *Decreto legislativo del 31 luglio 2005, n. 177 – Testo unico dei servizi di media audiovisivi e radiofonici* (2005 m. liepos 31 d. Įstatyminis dekretas Nr. 177 dėl bendrojo teksto, reglamentuojančio audiovizualinės ir radijo žiniasklaidos paslaugas) (toliau – *Decreto legislativo Nr. 177/2005*) 38 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nacionalinėje teritorijoje nemokamos televizijos, įskaitant analoginę, transliuotojui, kuris nėra bendrų viešųjų televizijos paslaugų koncesininkas, skirtas reklaminių intarpų laikas negali viršyti 15 % dienos programų transliavimo laiko ir 18 % per vieną astronominę valandą; galimas šio apribojimo viršijimas, ne didesnis nei 2 % per valandą, turi būti kompensuojamas ankstesnę ar vėlesnę valandą.

11. *Decreto legislativo Nr. 177/2005* 38 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad minėta 2 dalis netaikoma televizijos, įskaitant analoginę, transliuotojų pranešimams apie savo programas ir pagalbiniams su tomis programomis tiesiogiai susijusiems produktams, rėmimo pranešimams ir produktų rodymui.

12. *Decreto legislativo Nr. 177/2005* 52 straipsnyje nustatytos sankcijos už jo 38 straipsnio pažeidimus.

### **III. Bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai**

13. *Reti Televisive Italiane s.p.a.* (toliau – RTI) yra televizijos kanalų „Canale 5“, „Italia 1“ ir „Rete 4“ savininkė. Jai taip pat priklauso 80 % *Monradio Srl*, valdančios radijo stotį „R101“, akcijų; likusi 20 % dalis yra kitos bendrovės, kuri priklauso tai pačiai transliuotojų grupei, nuosavybė.

14. Trimis 2017 m. gruodžio 19 d. sprendimais, priimtais atitinkamai dėl kanalų „Canale 5“, „Italia 1“ ir „Rete 4“, kurie buvo įteikti 2018 m. sausio 8 d., *Autorità per le garanzie nelle comunicazioni* (Italijos ryšių reguliavimo tarnyba), remdamasi *Decreto legislativo Nr. 177/2005*

38 straipsnio 2 dalimi ir 52 straipsniu, nubaudė RTI už nacionalinėje teisėje nustatytą reklamos laiko apribojimų pažeidimus. Ji įtraukė reklamas, kurios buvo transliuojamos „Canale 5“, „Italia 1“ ir „Rete 4“ programų metu ir kurių turinys buvo radijo stoties „R101“ reklama.

15. Dėl trijų nurodytų sprendimų RTI pareiškė *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija, toliau – TAR) tris atskirus identiško turinio ieškinius. RTI nuomone, jos trijų televizijos kanalų pranešimai buvo susiję tik su „R101“ programų pristatymu, todėl turėjo būti laikomi pranešimais apie savo programas, kurie pagal *Decreto legislativo Nr. 177/2005* 38 straipsnio 6 dalį negalėjo būti įskaitomi į maksimalų valandų transliavimo laiką, kurį galima skirti reklamai.

16. TAR laikėsi priešingos nuomonės, kad pranešimai apie *radijo* transliuotojo programas negali būti *televizijos* transliuotojo pranešimai apie „savo programas“, net jei šis radijo transliuotojas priklauso tai pačiai įmonių grupei kaip ir televizijos transliuotojas. Todėl jis atmetė RTI ieškinius.

17. RTI pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija).

18. RTI pabrėžia, kad faktas, jog „R101“ priklauso kitai bendrovei, o ne pačiai apeliantei, nesvarbus, nes abi jos priklauso tai pačiai įmonių grupei. Vertinant, ar savireklamos išimtis gali būti taikoma apskaičiuojant maksimalų leidžiamą reklamos laiką, lemiamą reikšmę turi žiniasklaidos grupė kaip ekonominis vienetas, o ne juridinių asmenų skaičius.

19. Be to, dabar plačiai paplitusi kryžminė televizijos, radijo ir interneto paslaugų savireklama. Tai patvirtina ir Direktyvos 2018/1808 43 konstatuojamoji dalis, ir šia direktyva padarytas Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalies a punkto pakeitimas. Net jei šis pakeitimas dar negali būti taikomas šioje byloje, jis vis tiek yra svarbus aiškinant anksčiau taikytą teisę.

20. Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir 2021 m. kovo 25 d. prašyme priimti prejudicinį sprendimą (jį Teisingumo Teismas gavo 2021 m. balandžio 21 d.) pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

„a) Ar taikant Bendrijos teisės nuostatas dėl televizijos reklamai per valandą skirtą laiką apribojimo, atsižvelgiant į [Sąjungos] teisėje teikiamą bendrą svarbą grupės ir vieno ekonominio vieneto sąvokai, kaip matyti iš įvairių konkurencijos teisės šaltinių (o kiek tai turi reikšmės šiai bylai, iš Direktyvos 2018/1808/ES 43 konstatuojamosios dalies ir Direktyvos 2010/13/ES 23 straipsnio naujos formuluotės), ir, nepaisant to, kad pagal Italijos nacionalinę teisę *Decreto legislativo Nr. 177/[2005]* 5 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos skirtingos licencijos televizijos ir radijo transliuotojams, galima pripažinti, kad Bendrijos teisę atitinka toks nacionalinės teisės dėl transliavimo aiškinimas, kad pagal *Decreto legislativo Nr. 177/[2005]* 1 straipsnio 1 dalies a punktą, iš dalies pakeistą nuo 2010 m. kovo 30 d. galiojančiu tekstu (įgyvendinant Direktyvą 2007/65/EB), reikalaujama, kad įvairių formų ryšių (elektroniniai ryšiai, leidyba, įskaitant elektroninę, ir internetas visomis jo formomis) konvergencijos procesas *a fortiori* ir visuotinai vyktų tarp radijo ir televizijos transliuotojų, ypač jeigu jie jau integruoti į tarpusavyje susijusių įmonių grupes, o tai reiškia, kad minėto [*Decreto legislativo*] 38 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinama taip, kad transliuotojas gali būti ir grupė kaip vienas ekonominis vienetas, o gal, priešingai, remiantis minėtais Bendrijos principais, dėl nuo bendrosios konkurencijos teisės atskirto draudimo viršyti televizijos reklamai per valandą skirtą laiką negalima suteikti kokios nors svarbos – iki 2018 m. – grupei ar minėtam konvergencijos procesui ir vadinamajai kryžminei žiniasklaidos veiklai, todėl,

siekiant apskaičiuoti maksimalų televizijos reklamai per valandą skirtą laiką, reikėtų atsižvelgti tik į atskirą transliuotoją, nors jis ir priklauso grupei (nes ši svarba paminėta tik priėmus Direktyvą 2018/1808/ES parengtos konsoliduotos redakcijos Direktyvos 2010/13/[ES] 23 straipsnyje)?

- b) Ar, atsižvelgiant į minėtų ES teisės principų taikymą grupei ir įmonėms kaip vienam ekonominiam vienetui, siekiant taikyti draudimą viršyti televizijos reklamai per valandą skirtą laiką ir dėl pasikeitusių minėto 23 straipsnio formuluočių, nepaisant nurodyto licencijų skirtumo, visų pirma iš [integruotos ryšių sistemos], nustatytos *Decreto legislativo Nr. 177/[2005]* 43 straipsnyje, antikonkurencinių taisyklių galima daryti išvadą, kad „žiniasklaidos paslaugų teikėjo“ grupės (arba, kaip vadina apeliante, leidybos grupės) sąvoka yra svarbi siekiant žiniasklaidos kryžminės reklamos pranešimams toje pačioje grupėje netaikyti reklamai per valandą skirto laiko apribojimų, nustatytų *Decreto legislativo Nr. [177/2005]* 38 straipsnio 6 dalyje, o gal, priešingai, į tokią svarbą neturi būti atsižvelgta iki 2018 m. dėl konkurencijos teisės televizijos srityje autonomijos, palyginti su teisės nuostatomis dėl televizijos reklamai per valandą skirto laiko apribojimų?
- c) Ar naujoje Direktyvos 2010/13/ES 23 straipsnio 2 dalies a punkto formuluotėje pripažįstamas konkurencijos teisėje jau anksčiau egzistavęs grupių bendros svarbos principas, o gal tai yra novela? Taigi, ar pirmuoju atveju tai yra nuo Sąjungos teisės jau neatsiejama teisinė realybė, galinti apimti šioje byloje nagrinėjamą atvejį, atsiradusį anksčiau nei nauja formuluotė, ir lemti [nacionalinės reguliavimo institucijos] išaiškinimus, dėl ko ji bet kuriuo atveju turėtų pripažinti „žiniasklaidos paslaugų teikėjo“ grupės sąvoką, o gal antruoju atveju ši novela draudžia pripažinti įmonių grupių svarbą iki jos nustatymo atsiradusiais atvejais, nes dėl savo taikymo srities naujumo ji netaikytina *ratione temporis* ankstesniems atvejams?
- d) Ar vis dėlto, nepaisant licencijų sistemos, nustatytos *Decreto legislativo Nr. 177/2005* 5 straipsnyje, ir 2018 m. priimtose naujos 23 straipsnio formuluotės, jeigu šia nauja nuostata nėra pripažįstama tai, kas jau egzistuoja, o ji yra novela, kaip nurodyta c klausime, televizijos ir radijo integracijos ryšiai, kaip antai televizijos ir radijo programų reklama toje pačioje grupėje <...><sup>4</sup>, į kuriuos paprastai atsižvelgiama konkurencijos teisėje, dėl sąvokų „ekonominis vienetas“ ir „grupė“ bendro ir transversalaus pobūdžio yra esminis dalykas, į kurį atsižvelgiant reikia aiškinti televizijos reklamai skirto laiko apribojimus, implicitiškai nustatytus įmonių grupės (arba, tiksliau, kontrolės ryšių tarp grupės įmonių) ir šių įmonių funkcinio vieneto atžvilgiu, o gal tie integracijos ryšiai nėra svarbūs televizijos reklamai skirto laiko apribojimų srityje, todėl reikėtų laikytis pozicijos, kad „paties“ (transliuotojo) programos, nurodytos 23 straipsnyje (pirminė formuluotė), yra tokios, kiek jos priklauso tik jas reklamuojančiam transliuotojui, o ne visai įmonių grupei, nes ta norma yra savarankiška nuostata, pagal kurią neleidžiama jokie sisteminio aiškinimo, pagal kurį programa galėtų priklausyti ir grupėms, suprantamoms kaip vienas ekonominis vienetas?
- e) Galiausiai, ar pirminės redakcijos 23 straipsnis, net jeigu neturėtų būti aiškinamas kaip konkurencijos teisės norma, vis tiek laikytinas skatinamąja nuostata su joje aprašytais išimtinai informacinio pobūdžio reklamos, kuria nesiekama įtikinti įsigyti kitų nei reklamuojama programa prekių ar paslaugų, ypatumais, taigi jis turėtų būti laikomas nepatenkančiu į televizijos reklamos laiko srities teisės aktų taikymo sritį, todėl, kiek tai susiję tik su tai pačiai grupei priklausančiomis įmonėmis, gali būti taikomas visais kryžminės ir

<sup>4</sup> Vert. pastaba: akivaizdu, kad sakinytis čia nebaigtas.



integruotos žiniasklaidos reklamos atvejais, o gal jis turėtų būti suprantamas kaip nukrypti leidžianti išimtinio pobūdžio teisės norma apskaičiuojant maksimalų reklamai skirtą laiką, todėl turėtų būti aiškinamas siaurai?“

21. Rašytines pastabas procese Teisingumo Teisme pateikė RTI, *Elemedia* ir kt. (pagrindinės bylos šalys), Italija, Lenkija ir Europos Komisija. Tie patys proceso dalyviai, išskyrus Lenkiją, dalyvavo ir 2022 m. rugsėjo 14 d. posėdyje.

#### IV. Vertinimas

22. Savo penkiais prejudiciniais klausimais, į kuriuos visus reikia atsakyti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar televizijos transliuotojo transliuojamai radijo stoties, kuri priklauso tai pačiai įmonių grupei, reklamai gali būti taikoma ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis, pagal kurią „paties transliuotojo pranešimams apie savo programas“ netaikomi šios nuostatos 1 dalyje numatyti reklamos transliavimo laiko apribojimai.

23. To klausdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, viena vertus, remiasi „įmonės“, kaip ekonominio vieneto, sąvoka, kaip ji buvo suformuluota Sąjungos konkurencijos teisės srityje<sup>5</sup>, ir Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalies pakeitimu, padarytu Direktyva 2018/1808.

24. Priešingai nei ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalyje, pagal kurią 1 dalyje numatyti reklamos transliavimo laiko apribojimai nebuvo taikomi tik „paties transliuotojo pranešimams apie savo programas“, Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalies a punkte, iš dalies pakeistame Direktyva 2018/1808, yra numatyta, kad ši išimtis gali būti taikoma ir „transliuotojo skelbimams, susijusiems su <...> kitų tai pačiai transliuotojų grupei priklausančių subjektų programomis ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugomis“. Tiesa, Direktyva 2018/1808 padaryti Direktyvos 2010/13 pakeitimai šioje byloje dar netaikomi. Naujesnė Direktyva 2018/1808 įsigaliojo tik 2018 m. gruodžio 18 d. Pagrindinėje byloje nagrinėjami sprendimai buvo priimti 2017 m. gruodžio 19 d., o įteikti 2018 m. sausio 8 d. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar Direktyvos 2010/13 23 straipsnio pakeitimas, padarytas Direktyva 2018/1808, išreiškia bendrąjį teisės principą, kuris galėtų turėti įtakos ir ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 aiškinimui.

25. Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo e punkte pateiktu klausimu kelia pirmiau spręstiną klausimą, ar „paties transliuotojo pranešimai apie savo programas“ apskritai laikomi reklama, kuriai taikomos ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio nuostatos dėl reklamos transliavimo laiko apribojimų.

26. Taigi pirmiausia aptarsiu *savireklamos* sąvoką, kaip ji suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvą 2010/13, ir paaiškinsiu, kad „paties transliuotojo pranešim[ai] apie savo programas“, kaip jie suprantami pagal šios direktyvos 23 straipsnio 2 dalį, yra tokia savireklama (žr. A dalį). Tada paaiškinsiu, kad į klausimą, ar pranešimai apie radijo žiniasklaidos programas gali būti „paties transliuotojo pranešim[ai] apie savo programas“, kaip jie suprantami pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį, reikia atsakyti neigiamai, neatsakant į klausimą, ar pranešimai apie tai pačiai grupei priklausančio transliuotojo transliacijas gali būti

<sup>5</sup> Žr. 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimą *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* (C-516/15 P, EU:C:2017:314, 46–48 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

kvalifikuojami kaip pranešimai apie „savo programas“. Paprastai pranešimas apie radijo žiniasklaidos programą negali būti pranešimas apie „programą“ arba „audiovizualinės žiniasklaidos paslaugą“, kaip tai suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvą 2010/13 (žr. B dalį). Todėl galiausiai tik alternatyviai nagrinėsiu klausimą dėl transliuotojų grupės sąvokos reikšmės pagrindinėje byloje (žr. C dalį).

#### **A. Dėl sąvokos „savireklama“ pagal ankstesnės redakcijos Direktyvą 2010/13**

27. Savo e punkte pateiktu klausimu *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) siekia sužinoti, ar ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnis „laikytinas skatinamąja nuostata su joje aprašytais išimtinai informacinio pobūdžio reklamos, kuria nesiekama įtikinti įsigyti kitų nei reklamuojama programa prekių ar paslaugų, ypatumais, taigi jis turėtų būti laikomas nepatenkančiu į televizijos reklamos laiko srities teisės aktų taikymo sritį“.

28. Vis dėlto iš ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies h ir i punktų matyti, kad į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai. Iš šių nuostatų išplaukia, kad pranešimai apie televizijos transliuotojo programas turi būti kvalifikuojami kaip televizijos reklama. Tai reiškia, kad reklamos transliavimo laiko apribojimai jiems netaikomi tik tuomet, jeigu tai yra televizijos transliuotojo pranešimai apie savo programas.

29. Ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies h punkte „komercinis audiovizualinis pranešimas“ apibrėžiamas kaip „vaizdai, lydimi arba nelydimi garso, skirti tiesiogiai arba netiesiogiai reklamuoti prekes, paslaugas ar fizinio arba juridinio asmens, vykdančio ekonominę veiklą, įvaizdį. Tokie vaizdai lydi programą arba yra į ją įtraukiami už užmokestį arba kitą panašų atlygį ar savireklamos tikslais. Komercinių audiovizualinių pranešimų formos apima, *inter alia*, televizijos reklamą <...>“.

30. Pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies i punktą televizijos reklama – „už mokestį ar kitą panašų atlygį bet kokia forma transliuojama informacija arba informacija, kurią savireklamos tikslais teikia prekyba, verslu, amatu ar profesine veikla besiverčianti viešoji ar privati įmonė arba fizinis asmuo, siekdami atlygintinai reklamuoti prekių tiekimą ar paslaugų teikimą <...>“.

31. Televizijos programų, įskaitant transliuojamas kabelinės televizijos priemonėmis, transliavimas yra paslauga, kaip tai suprantama pagal SESV 56 straipsnį<sup>6</sup>. Tai aiškiai nurodyta Direktyvos 89/552/EEB „Televizija be sienų“<sup>7</sup>, kuri buvo Direktyvos 2010/13 pirmtakė, šeštoje konstatuojamojoje dalyje. Ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 21 ir 35 konstatuojamosiose dalyse taip pat kalbama apie „paslaugas“, patenkančias į audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų sąvoką ir šios direktyvos taikymo sritį. Be to, pagal 1 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį „audiovizualinės žiniasklaidos paslauga“ yra paslauga, apibrėžta SESV 56 ir 57 straipsniuose, kurios pagrindinis tikslas – informavimo, pramogų ar švietimo tikslais teikti programas plačiajai visuomenei.

<sup>6</sup> Žr. 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimą *United Pan-Europe Communications Belgium ir kt.* (C-250/06, EU:C:2007:783, 28 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>7</sup> 1989 m. spalio 3 d. Tarybos direktyva 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (OL L 298, 1989, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 224).

32. Taigi pranešimai apie televizijos transliuotojo programas yra skirti reklamuoti paslaugas, kaip tai suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies h punktą, todėl turi būti priskiriami „komerciniams audiovizualiniams pranešimams“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Tokie pranešimai taip pat patenka į „televizijos reklamos“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies i punktą, nes tai yra informacija, kurią savireklamos tikslais teikia verslu besiverčianti viešoji ar privati įmonė, siekdama atlygintinai reklamuoti paslaugų teikimą.

33. Iš to išplaukia, kad klaidinga daryti tariamą skirtumą tarp neutralių tik informacinio pobūdžio pranešimų ir reklamos, kuria reklamuojamas produktas ar paslauga, kaip tai daro RTI. Net jei pranešimai apie televizijos transliuotojo programas yra informacinio pobūdžio, jais vis tiek siekiama, kad žiūrovai žiūrėtų šias programas, taigi, siekiama atlygintinai reklamuoti paslaugų teikimą. Be to, ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis būtų nereikalinga, jei „paties transliuotojo pranešim[ai] apie savo programas“ apskritai nepatektų į televizijos reklamos sąvoką, taigi ir į 23 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

34. Tai, kad ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalyje kalbama apie „paties transliuotojo *pranešim[us]* apie savo programas“<sup>8</sup>, o ne apie „transliuotojo vykdomą savo programų *reklamą*“, taip pat nėra tinkamas pagrindas kvestionuoti tokių pranešimų priskyrimą savireklamai, taigi ir televizijos reklamai. Sąvoka „pranešimai apie savo programas“ yra tiesiog sinonimas sąvokai „savo programų reklama“. Tai patvirtina faktas, kad ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalies versijoje prancūzų kalba vartojama sąvoka „messages diffusés par l'organisme de radiodiffusion télévisuelle en ce qui concerne ses propres programmes“. Direktyvos versijoje prancūzų kalba sąvoka „messages“ 85 konstatuojamojoje dalyje vartojama kartu su sąvoka „publicitaires“ („messages publicitaires“), o versijose kitomis kalbomis vartojamos tokios sąvokos, kaip „reklama“ arba „reklaminiai intarpai“<sup>9</sup>.

35. Atitinkamai ankstesnės redakcijos direktyvos 96 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „savireklamos veikla yra ypatinga reklamos forma, kai transliuotojas reklamuoja savo gaminius, paslaugas, programas ar kanalus“. Dėl anksčiau galiojusios Direktyvos 89/552 Teisingumo Teismas, beje, yra pripažinęs, kad paskatos sekti kitas transliuotojo laidas yra reklama<sup>10</sup>.

36. Priešingai, nei mano RTI, iš ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 96 konstatuojamosios dalies antro sakinio, pagal kurį „[v]isų pirma anonsai, susidedantys iš programų ištraukų, turėtų būti laikomi atskiromis programomis“, negalima daryti išvados, kad pranešimai apie būsimas programas nepatenka į reklamos sąvoką. Taip yra todėl, kad transliuojant anonsus yra reklamuojamos paslaugos (t. y. programos, kurių ištraukos yra anonsai) (ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies h punktas). Be to, tai yra informacija, kuri pateikiama siekiant reklamuoti šių paslaugų teikimą (1 straipsnio 1 dalies i punktas). Todėl, kaip per posėdį teigė Italija, reikia preziumuoti, kad anonsų transliavimas yra atitinkamų programų reklama. Atitinkamai ir anonsams 23 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis taikoma tik tuo atveju, jei tai yra paties transliuotojo programų anonsai.

<sup>8</sup> Žr. taip pat, pavyzdžiui, anglų k.: „announcements made by the broadcaster in connection with its own programmes“, prancūzų k.: „messages diffusés par l'organisme de radiodiffusion télévisuelle en ce qui concerne ses propres programmes“ ir italų k.: „annunci dell'emittente relativi ai propri programmi“.

<sup>9</sup> Žr., pavyzdžiui, vokiečių k.: „Werbeeinschübe“, anglų k.: „advertising“ ir italų k.: „pubblicità“.

<sup>10</sup> 2007 m. spalio 18 d. Sprendimas *Österreichischer Rundfunk* (C-195/06, EU:C:2007:613, 45 punktas).

37. Priešingai, nei mano RTI, atlygintinų paslaugų kriterijui nėra svarbu, ar televizijos kanalas yra nemokamas, ar mokamas privatus kanalas. Taip yra todėl, kad nemokami kanalai paprastai finansuojami iš reklamos. Savireklama siekiama pritraukti didesnę auditoriją, kuri yra esminis reklamos laiko kainos vertinimo pagrindas. Taigi, nemokamų programų reklamos transliavimas taip pat yra informacija, kuria siekiama netiesiogiai reklamuoti reklamos paslaugų teikimą už atlygį.

38. Pagal jurisprudenciją viešųjų (visuomeninių) transliuotojų programos, finansuojamos iš valstybės nustatytų ir renkamų rinkliavų už audiovizualines paslaugas arba iš valstybės subsidijų, nėra atlygintinos paslaugos, kaip tai suprantama pagal PVM reglamentuojančius teisės aktus<sup>11</sup>.

39. Vis dėlto tai nereiškia, kad pranešimai apie tokių transliuotojų programas, bent jau jeigu pastarieji taip pat transliuoja mokamą reklamą<sup>12</sup>, nėra „komercinis audiovizualinis pranešimas“ ar „televizijos reklama“, kaip tai suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies h ir i punktus. I punkte aiškiai nurodyti ir viešieji (visuomeniniai) transliuotojai. Be to, 21 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų“ sąvoka turėtų apimti SESV apibrėžtas paslaugas, taigi, visų formų ekonominę veiklą, įskaitant viešųjų paslaugų įmones.

40. Tai logiška. Tiesa, gali būti pateisinama skirtingai formuluoti konkrečias nuostatas dėl reklamos laiko remiantis tuo, kad įvairūs transliuotojai finansuojami skirtingai, nes jų padėtis šiuo atžvilgiu skiriasi<sup>13</sup>. Vis dėlto nėra jokios akivaizdžios priežasties tam tikrai transliuotojų grupei iš principo ir *a priori* netaikyti televizijos reklamą reglamentuojančių normų. Juk vartotojų, kaip žiūrovų, apsaugos nuo perteklinės reklamos tikslas, kuriuo grindžiamos direktyvos dėl audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimo<sup>14</sup>, turėtų būti taikomas visiems transliuotojams, transliuojantiems trečiųjų šalių reklamą.

41. Visa tai patvirtina, kad pranešimai apie televizijos transliuotojo programas yra televizijos reklama. Šiai reklamai ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 1 dalyje nustatyti reklamos transliavimo laiko apribojimai netaikomi tik tuo atveju, jei tai yra „paties transliuotojo pranešim[ai] apie savo programas“, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos 2 dalį.

42. Reklamos transliavimo laiko apribojimų netaikymas savireklamai yra teisės aktų leidėjo televizijos transliuotojams suteikta privilegija. Viena vertus, atrodo, kad tai pateisinama jų ypatinga svarba visuomenės interesams, kuri ypač pabrėžiama ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 5 konstatuojamojoje dalyje (informacijos laisvės, nuomonių įvairovės ir žiniasklaidos pliuralizmo užtikrinimas). Kita vertus, galima daryti prielaidą, kad televizijos transliuotojai nepiktnaudžiauja privilegija transliuoti (nemokamą) savireklamą, nes tai galėtų sumažinti jų programų patrauklumą žiūrovams (taigi netiesiogiai ir jų pajamas iš mokamų reklamos paslaugų).

<sup>11</sup> Žr. 2016 m. birželio 22 d. Sprendimą *Český rozhlas* (C-11/15, EU:C:2016:470, 23–28, 36 punktai ir rezoliucinė dalis) bei 2021 m. rugsėjo 16 d. Sprendimą *Balgarska natsionalna televizija* (C-21/20, EU:C:2021:743, 32–34, 39 punktai ir rezoliucinės dalies 1 punktas).

<sup>12</sup> Galima palikti atvirą klausimą, kaip būtų vertinamas specialus viešojo (visuomeninio) transliuotojo, kuris yra finansuojamas tik iš mokesčių ir netransliuoja jokių trečiųjų šalių reklamos, savireklamos atvejis. Vis dėlto nagrinėjamu atveju taip nėra.

<sup>13</sup> *Mutatis mutandis* žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *Sky Italia* (C-234/12, EU:C:2013:496, 18–23 punktai).

<sup>14</sup> Žr. 2007 m. spalio 18 d. Sprendimą *Österreichischer Rundfunk* (C-195/06, EU:C:2007:613, 26–28 punktai) ir 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *Sky Italia* (C-234/12, EU:C:2013:496, 17 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), taip pat žr. ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 83 konstatuojamąją dalį.

43. Paskutine e punkte pateikto klausimo dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalis yra nukrypti leidžianti nuostata, todėl turi būti aiškinama siaurai. Šiuo klausimu RTI teigia, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją (Sprendimas *ARD*) pagrindinės laisvės transliuoti televizijos programas apribojimai turi būti aiškinami siaurai<sup>15</sup>. Tiesa, tame sprendime Teisingumo Teismas tik paaikškino, kad toks apribojimas turi būti aiškinamas siaurai, jeigu jis nėra suformuluotas aiškiai ir nedviprasmiškai.

44. Vis dėlto šioje byloje nagrinėjamas ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 1 dalyje nustatytas televizijos reklamos ar teleparduotuvės intarpams skirto laiko apribojimas yra suformuluotas aiškiai ir nedviprasmiškai. Jame išreiškiamas principas, pagal kurį televizijos reklamos srityje ribojama laisvė teikti paslaugas. Šiuo atveju pagrindinė taisyklė yra ne laisvas, neribotas transliavimas, o jo apribojimas laiko atžvilgiu atsižvelgiant į vartotojų, kaip žiūrovų, interesus, kurie pabrėžiami ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 83 konstatuojamojoje dalyje. Kaip yra nusprendęs Teisingumo Teismas, visų pirma „televizijos reklamos“ sąvokos aprėptis turi būti vertinama atsižvelgiant į šį tikslą<sup>16</sup>. Panašiai aiškiai ir nedviprasmiškai suformuluota ir 23 straipsnio 2 dalis, pagal kurią transliavimo laiko apribojimai netaikomi „paties transliuotojo pranešimams apie savo programas“.

45. Aiškinant direktyvą atsižvelgiant į pagrindines laisves taip pat nėra pagrindo teigti, kad ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 1 dalyje nustatytas reklamos laiko ribojimas turėtų būti laikomas neproporcingu laisvės teikti paslaugas apribojimu. Kaip jau yra paaikšinęs Teisingumo Teismas, audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvų nuostatomis dėl televizijos reklamos transliavimo laiko siekiama nustatyti pusiausvyrą tarp, pirma, televizijos transliuotojų ir skelbimus pateikiančių subjektų finansinių interesų ir, antra, teisių turėtojų, t. y. autorių bei kūrėjų, ir vartotojų – televizijos žiūrovų interesų apsaugos. Taigi jomis gali būti pateisinti laisvės teikti paslaugas televizijos reklamos srityje apribojimai<sup>17</sup>.

46. Taigi ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 1 dalyje numatytas laisvės teikti reklamos paslaugas apribojimas neturi būti aiškinamas itin siaurai, o šios nuostatos 2 dalyje numatyta išimtis dėl pranešimų apie savo programas – itin plačiai. Veikiau abi dalys turi būti aiškinamos atsižvelgiant į jų formuluotes ir ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13<sup>18</sup> bendrą struktūrą, jos prasmę ir tikslą.

## ***B. Dėl sąvokos „programa“, kaip ji suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvą 2010/13***

47. A–d punktuose pateiktais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar televizijos transliuotojo pranešimai apie tai pačiai žiniasklaidos grupei priklausančio radijo transliuotojo programas gali patekti į sąvoką „paties transliuotojo pranešim[ai] apie savo programas“ pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį.

<sup>15</sup> 1999 m. spalio 28 d. Sprendimas *ARD* (C-6/98, EU:C:1999:532, 29–31 punktai).

<sup>16</sup> Žr. pirmiau pateiktas nuorodas 14 išnašoje.

<sup>17</sup> Žr. 2003 m. spalio 23 d. Sprendimą *RTL Television* (C-245/01, EU:C:2003:580, 71 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *Sky Italia* (C-234/12, EU:C:2013:496, 18 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>18</sup> Šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 24 d. Sprendimą *Komisija / Ispanija* (C-281/09, EU:C:2011:767, 48 ir 49 punktai).

48. Kad iš esmės taip nėra, matyti jau iš šios sąvokos apibrėžties, siejamos su ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies b punkte pateikta sąvokos „programa“ apibrėžtimi bei papildomai su tos pačios nuostatos e punkte pateikta sąvokos „televizijos programos“ apibrėžtimi.

49. Iš šių apibrėžčių išplaukia, kad „programa“ yra „vaizdų, perteikiančių judesį, lydimą arba nelydimą garso, visumą“, o „televizijos programos“ yra „audiovizualinės žiniasklaidos paslauga, kurią teikia žiniasklaidos paslaugų teikėjas, skirta vienu metu žiūrėti program[oms] pagal programų tvarkaraštį“. Šiuo atžvilgiu pranešimai apie radijo transliuotojo programas, kuriose yra tik garsas, bet nėra vaizdo, negali būti „pranešim[ai] apie savo programas“, kaip jie suprantami pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį.

50. Tai yra nuoseklu, nes radijo žiniasklaidos paslaugoms audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos apskritai netaikomos. Komisija iš pradžių buvo įtraukusi į 1984 m. žaliąją knygą „Televizija be sienų“ ir radijo transliacijas<sup>19</sup>. Pirminiame Komisijos pasiūlyme dėl Direktyvos 89/552 („Televizija be sienų“) tai irgi buvo numatyta<sup>20</sup>. Vis dėlto primygtinai reikalaujant Vokietijos federalinėms žemėms, kurios baiminosi dėl savo reguliavimo galių šioje srityje, radijo transliacijos galiausiai buvo išbrauktos iš Direktyvos 89/552 taikymo srities<sup>21</sup>. Tai išliko ir priėmus Direktyvą 2010/13: kaip nurodyta šios direktyvos 23 konstatuojamojoje dalyje, sąvoka „audiovizualinis“ turėtų reikšti vaizdus, perteikiančius judesį, lydimą arba nelydimą garso, taigi įskaitant begarsius filmus, tačiau neįskaitant garso perdavimo ar radijo paslaugų. Kaip per teismo posėdį šioje byloje pažymėjo *Elemedia*, ši nuostata taikoma ir šią direktyvą iš dalies pakeitus Direktyva 2018/1808 (žr. Direktyvos 2010/13, iš dalies pakeistos Direktyva 2018/1808, 1 straipsnio 1 dalies b punktą).

51. Kaip taip pat nurodė *Elemedia*, radijo žiniasklaidos paslaugos ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos vis dar yra atskiros rinkos, nepaisant jų konvergencijos ir kryžminės žiniasklaidos veiklos. Tikriausiai todėl ir Sąjungos teisės aktų leidėjas, nepaisydamas šios konvergencijos, kurią pati Komisija paminėjo 2013 m. žaliuojoje knygoje<sup>22</sup> ir kuri minima Direktyvos 2018/1808 1 konstatuojamojoje dalyje, nusprendė ir toliau neįtraukti radijo žiniasklaidos paslaugų į Direktyvos 2010/13, iš dalies pakeistos Direktyva 2018/1808, taikymo sritį.

52. RTI siūlomas aiškinimas, pagal kurį ir televizijos transliuotojo transliuojama radijo transliuotojo programų reklama galėtų būti neįskaitoma į maksimalų reklamos transliavimo laiką kaip savireklama, būtų neleistinas Direktyvos 2010/13 taikymo srities išplėtimas. Toks išplėtimas galėtų iškreipti konkurenciją radijo transliuotojų, kurie nepriklauso bendrai grupei su televizijos transliuotojais, nenaudai, taigi, iškreipti konkurenciją rinkoje, kuriai, teisės aktų leidėjo valia, audiovizualinės žiniasklaidos paslaugas reglamentuojantys ES teisės aktai apskritai netaikomi.

53. Taigi klausimas, ar pranešimams apie radijo transliuotojo programas taikoma ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalis, nėra susijęs ir su 4 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms suteikta, 41 ir 83 konstatuojamosiose dalyse paaiškinta teise. Atitinkamai jos gali numatyti ir griežtesnes, ir išsamesnes nuostatas, nesiekiančias ankstesnės redakcijos

<sup>19</sup> Žr. „Televizija be sienų“, Žalioji knyga dėl bendros transliavimo, ypač per palydovinį ir kabelinį ryšį, rinkos sukūrimo, COM(84) 300 galutinis.

<sup>20</sup> Žr. visų pirma Komisijos pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su transliavimo veikla, derinimo, COM(86) 146 galutinis, ir iš dalies pakeisto pasiūlymo COM(88) 154 galutinis, 21 straipsnį.

<sup>21</sup> Šiuo atžvilgiu žr. 1995 m. kovo 22 d. *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas) sprendimą byloje Nr. 2 BvG 1/89 (*BVerfGE* 92, 203 – EB televizijos direktyva, 39 ir 40 punktai).

<sup>22</sup> Žr. žaliąją knygą „Pasirengimas visiškam audiovizualinės aplinkos integravimui: augimas, kūrimas ir vertybės“, COM(2013) 231 galutinis.

Direktyvos 2010/13 23 straipsnyje nustatytos ribos<sup>23</sup>. Šioje byloje nagrinėjamas klausimas, kurioms programoms taikomi transliavimo laiko apribojimai, taigi, reikia nustatyti Sąjungos teisės pagrindą, kuris valstybėms narėms apskritai suteikia reguliavimo laisvę.

54. Vadinasi, televizijos transliuotojo pranešimai apie radijo transliuotojo programas, kuriose yra tik garsas, bet nėra vaizdo, negali būti laikomi pranešimais apie „programas“, kaip jos suprantamos pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį, siejamą su 1 straipsnio 1 dalies b punktu.

55. Tiesa, dabar radijo transliuotojai turi ir interneto svetaines, kuriose galima rasti jų programas, dažnai su vaizdu. Vis dėlto, jei šie audiovizualiniai elementai yra tik šalutiniai ir tik papildo pagrindinę radijo transliuotojo veiklą, dėl jų radijo programos negali tapti „audiovizualinės žiniasklaidos paslaugomis“, patenkančiomis į ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 taikymo sritį.

56. Atitinkamai vienoje byloje dėl vaizdo įrašų, kuriuos buvo galima rasti laikraščio internetinio leidinio puslapyje, Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokie vaizdo įrašai iš tiesų gali patekti į „programos“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies b punktą, jeigu jų forma ir turinys yra panašūs į televizijos programų formą ir turinį. Tai prireikus galėtų būti taikoma radijo programoms su vaizdu.

57. Tiesa, Teisingumo Teismas paaiškino, kad minėti vaizdo įrašai patenka į „audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos“ sąvoką pagal 1 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį (taigi ir į direktyvos taikymo sritį) tik tuo atveju, jeigu jų teikimo paslauga yra pagrindinis, nuo faktinės paslaugų teikėjo veiklos atsiejamas tikslas, o ne tik neatsiejamas šios veiklos papildymas (taip pat žr. 22 konstatuojamąją dalį). Kitaip yra, jei audiovizualinis turinys nėra pagrindinis tikslas, kaip antai interneto puslapių, kuriuose audiovizualiniai elementai pateikiami tik papildymo tikslais, atveju<sup>24</sup>.

58. Taigi radijo stoties interneto puslapis, nepaisant jame esančių audiovizualinių elementų, neturi būti laikomas audiovizualine paslauga, jeigu jo audiovizualiniai elementai yra šalutiniai ir tik papildo siūlomas radijo programas. Atitinkamai pranešimai apie radijo transliuotojo programas gali būti „pranešim[ai] apie <...> programas“, kaip jie suprantami pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį, tik tuo atveju, jei šios programos yra nepriklausoma audiovizualinės žiniasklaidos paslauga, kurią galima atsieti nuo faktinės radijo transliuotojo veiklos.

59. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar šioje byloje reklamuojamose „R101“ programose buvo audiovizualinių elementų, ir, jei taip, ar jie buvo tik priedas prie atitinkamų radijo programų, ar atskira audiovizualinė žiniasklaidos paslauga. Iš Teisingumo Teismui pateiktų duomenų ir diskusijų per posėdį matyti, kad nėra jokio pagrindo manyti, kad taip yra šioje byloje.

<sup>23</sup> Žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *Sky Italia* (C-234/12, EU:C:2013:496, 13 ir 14 punktai); taip pat žr. 2016 m. vasario 17 d. Sprendimą *Sanoma Media Finland – Nelonen Media* (C-314/14, EU:C:2016:89, 33, 55 ir 60 punktai).

<sup>24</sup> 2015 m. spalio 21 d. Sprendimas *New Media Online* (C-347/14, EU:C:2015:709, 24, 26, 33, 34 ir 37 punktai bei rezoliucinė dalis). Ši jurisprudencija buvo įtraukta į Direktyvos 2018/1808 3 konstatuojamąją dalį.

60. Bet kuriuo atveju pranešimai apie radijo transliuotojo programas gali būti „paties transliuotojo pranešim[ai] apie savo programas“, kaip tai suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį, tik tuo atveju, jeigu jie yra ne tik pranešimai apie „programas“, bet ir pranešimai apie „savo“ programas, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą. Dabar aptarsiu šį antrąjį kriterijų.

### ***C. Dėl sąvokos „savo programa“, kaip ji suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvą 2010/13***

61. RTI mano, kad televizijos transliuotojo pranešimai apie kito transliuotojo programas laikomi „pranešim[ais] apie savo programas“, kaip jie suprantami pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį, jei abu transliuotojai priklauso tai pačiai grupei. Tai išplaukia iš įmonės, kaip ekonominio vieneto, sampratos, kurią Teisingumo Teismas išplėtojo konkurencijos teisėje, ir kuri dabar taip pat pripažįstama Direktyvos 2010/13, iš dalies pakeistos Direktyva 2018/1808, 23 straipsnio 2 dalies a punkte.

62. Direktyva 2018/1808 pakeitus ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį, į maksimalų reklamos transliavimo laiką pagal šios nuostatos 1 dalį neįskaitomi ne tik „paties transliuotojo pranešim[ai] apie savo programas“, bet ir „transliuotojo skelbim[ai], <...> susij[ę] su kitų tai pačiai transliuotojų grupei priklausančių subjektų programomis ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugomis“.

63. Tiesa, iš Direktyvos (ES) 2018/1808 43 konstatuojamosios dalies matyti, kad tai yra nauja nuostata, taigi, keičianti ligšiolinę teisinę padėtį. Šioje konstatuojamojoje dalyje teigiama, kad „daug transliuotojų priklauso didesnėms transliuotojų grupėms ir ne tik skelbia skelbimus apie savo programas <...>, bet ir skelbimus, susijusius su kitų tai pačiai transliuotojų grupei priklausančių subjektų programomis ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugomis“, ir kad „[t]ransliavimo laikas, skirtas tokiems skelbimams, taip pat neturėtų būti įskaitomas į maksimalų transliavimo laiką, kurį galima skirti televizijos reklamai ir teleparduotuvei“.

64. Taigi Direktyvos 2010/13, iš dalies pakeistos Direktyva 2018/1808, 23 straipsnio 2 dalies a punktas, kuris dar netaikomas šioms faktinėms aplinkybėms (žr. šios išvados 24 punktą), negali būti laikomas anksčiau egzistavusios teisinės padėties paaiškinimu.

65. Priešingai, nei mano RTI, ši nauja nuostata taip pat negali būti suprantama kaip bendro principo, pagal kurį grupės įmonės sudaro ekonominį vienetą, kuriame atsakomybė už patronuojamosios įmonės veiksmus tenka patronuojančiajai įmonei, išraiška.

66. Tiesa, RTI remiasi ir konkurencijos teise<sup>25</sup>, ir viešųjų pirkimų teisės pavyzdžiu, pagal kurį ekonominės veiklos vykdytojų grupės, vykdydamos viešąsias sutartis, tam tikromis aplinkybėmis gali remtis grupės dalyvių pajėgumu<sup>26</sup>. Vis dėlto šis požiūris grindžiamas teisinėmis ir organizacinėmis įmonių tarpusavio sąsajomis, kurios pateisina abipusį veiksmų ir pajėgumų priskyrimą verslo vienete ir kurias galima paaiškinti remiantis atitinkamą konkurencijos teisės ir

<sup>25</sup> Žr. 5 išnašoje nurodytą 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimą *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* (C-516/15 P, EU:C:2017:314, 46–48 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

<sup>26</sup> Žr. 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014, p. 65), 63 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą, siejamą su 19 straipsnio 2 dalimi.



viešųjų pirkimų teisės sričių reglamentavimo aplinka<sup>27</sup>. Jų logika gali būti taikoma ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų sektoriui, jeigu jame veikianti įmonė turi būti vertinama konkurencijos teisės požiūriu arba dalyvauja viešųjų pirkimų procedūroje.

67. Vis dėlto ankstesnės redakcijos Direktyvoje 2010/13 laikomasi kitokio, nei ką tik aptarta, požiūrio atsakant į klausimą, kada televizijos transliuotojo programa laikoma „savo programa“: joje remiamasi redakcine atsakomybe už atitinkamas programas, o ne įmonių teisinėmis ir organizacinėmis struktūromis ir tarpusavio sąsajomis. Kaip nurodyta 25 konstatuojamojoje dalyje, redakcinės atsakomybės koncepcija yra labai svarbi žiniasklaidos paslaugų teikėjo vaidmeniui ir audiovizualinės žiniasklaidos paslaugoms apibrėžti. Atitinkamai 1 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje nustatyta, kad „audiovizualinės žiniasklaidos paslauga“ – tai paslauga, už kurią redakcinę atsakomybę prisiima žiniasklaidos paslaugų teikėjas. Pagal šios nuostatos d punktą žiniasklaidos paslaugų teikėjas – tai fizinis ar juridinis asmuo, kuris prisiima redakcinę atsakomybę už audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos turinio parinkimą ir sprendžia, kokia tvarka jis organizuojamas. Pagal šios nuostatos f punktą „transliuotojas“ yra televizijos programų žiniasklaidos paslaugų teikėjas.

68. „Redakcinė atsakomybė“, kaip ji suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 1 straipsnio 1 dalies c punktą, yra veiksminga kontrolė ir atrenkant programas, ir jas išdėstant chronologine tvarka televizijos programų transliavimo atveju, ar pateikiant kataloge užsakomųjų audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimo atveju. Redakcinė atsakomybė nebūtinai reiškia pagal nacionalinę teisę numatomą teisinę atsakomybę už turinį ar teikiamas paslaugas.

69. Priešingai, nei RTI teigė per posėdį šioje byloje, ši redakcinės atsakomybės sąvoka, kaip ji suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvą 2010/13, negali būti tapatinama su kontrolės rūšimi, kurią Teisingumo Teismas taikė siekdamas nustatyti, ar patronuojančioji bendrovė ir patronuojamoji bendrovė sudaro ekonominę vienetą. Šiuo tikslu Teisingumo Teismas rėmėsi tuo, kad, nors ir turėdama atskirą teisinį subjektiškumą, patronuojamoji bendrovė savarankiškai nesprenžia dėl savo elgesio rinkoje, o iš esmės įgyvendina patronuojančios bendrovės nurodymus, visų pirma dėl ekonominių, organizacinių ir teisinių šių dviejų teisės subjektų ryšių<sup>28</sup>.

70. Kaip Italija pažymėjo per posėdį, nepaisant to, kad tarp RTI ir transliuotojų, kurių savininkė ji yra, gali būti tokių ryšių, atrodo mažai tikėtina, kad tokia kontroliuojančioji bendrovė, kaip RTI, lemia konkretų šių transliuotojų programų turinį ir išsamią programų atranką. Pasak *Elemedia*, RTI yra tik finansų kontroliuojančioji bendrovė, kuriai priklauso kelių transliuotojų, kurių kiekvienam tenka redakcinė atsakomybė už savo programas, akcijų paketai.

71. Kita vertus, RTI teigė, kad ji yra ne tik finansų kontroliuojančioji bendrovė, bet ir galutinai nustato visų grupės bendrovių redakcinę kryptį. RTI teigimu, tai prilygsta redakcinei atsakomybei pagal ankstesnės redakcijos Direktyvą 2010/13. Šiuo atžvilgiu ji visų pirma remiasi Teisingumo

<sup>27</sup> Tai, kad konkurencijos teisės aktuose vartojama įmonės sąvoka nėra lengva perkelti į kitas reguliavimo situacijas, to aiškiai nereglamentuojant, taip pat matyti iš 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis, dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 127, 2018, p. 2) 83 straipsnio 4–6 dalių, siejamų su 150 konstatuojamąja dalimi; šiuo klausimu žr. generalinio advokato M. Campos Sánchez-Bordona išvadą byloje *Deutsche Wohnen* (C-807/21, EU:C:2023:360, 44–50 punktai).

<sup>28</sup> Žr. 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimą *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* (C-516/15 P, EU:C:2017:314, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

Teismo išvada byloje *Baltic Media Alliance*, kad redakcinė atsakomybė reiškia, jog asmuo turi teisę priimti galutinį sprendimą dėl pačios audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos pasiūlymo<sup>29</sup>.

72. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galiausiai turės nustatyti, ar RTI vykdoma „R101“ (radijo stoties, kurios programos buvo reklamuojamos) programų bei „Canale 5“, „Italia 1“ ir „Rete 4“ (televizijos kanalų, kurie transliavo „R101“ reklamą) programų kontrolė turi būti prilyginama „redakcinei atsakomybei“, kaip ji suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvą 2010/13.

73. Tik jei tai pasitvirtintų atsižvelgiant ir į „Canale 5“, „Italia 1“ ir „Rete 4“ kanalus, ir į „R101“, pranešimai apie atitinkamas „R101“ programas galėtų būti „pačių transliuotojų pranešimai apie savo programas“, kaip tai suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2010/13 23 straipsnio 2 dalį – bet tik su sąlyga, kad šios programos apskritai yra „audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos“, kaip tai suprantama pagal direktyvą (žr. šios išvados 61 ir 62 punktus).

## V. Išvada

74. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) pateiktus prejudicinius klausimus:

Direktyvos 2010/13/ES, galiojusios iki pakeitimo Direktyva (ES) 2018/1808, 23 straipsnio 2 dalį, siejamą su 1 straipsnio 1 dalies a–f punktais bei h ir i punktais, reikia aiškinti taip, kad televizijos programų transliuotojo pranešimai apie radijo programų transliuotojo programas nepatenka į sąvoką „paties transliuotojo pranešimai apie savo programas“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą. Vienintelė išimtis – jei reklamuojamos programos yra nepriklausomos audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos, kaip tai suprantama pagal 1 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį, kurias galima atsieti nuo pagrindinio radijo programų transliuotojo veiklos tikslo ir už kurias televizijos programų transliuotojui tenka redakcinė atsakomybė, kaip tai suprantama pagal 1 straipsnio 1 dalies c punktą.

<sup>29</sup> 2019 m. liepos 4 d. Sprendimas *Baltic Media Alliance* (C-622/17, EU:C:2019:566, 43 punktas).